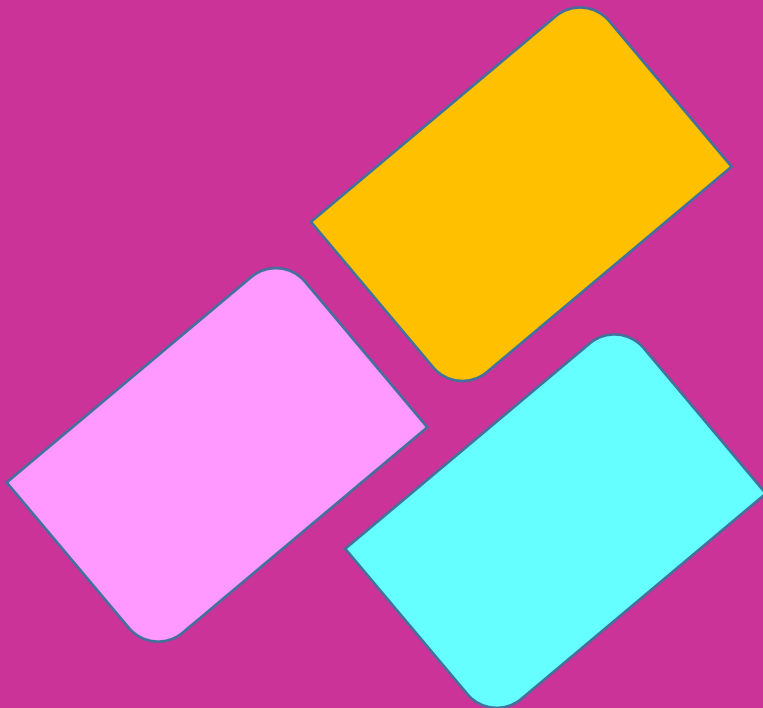

สร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน

Brain boosters

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน

Brain boosters

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน Brain boosters

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

พิมพ์เผยแพร่ออนไลน์ พฤศจิกายน 2562

แหล่งเผยแพร่

ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้

www.curriculumandlearning.com

พิมพ์ที่

ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้, กรุงเทพมหานคร

หนังสือเล่มนี้ไม่มีลิขสิทธิ์ จัดพิมพ์เพื่อส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และการแบ่งปัน

คำนำ

หนังสือ “สร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน Brain boosters” เล่มนี้ เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอว่าผู้เรียนจำเป็นต้องมีสุขภาพทางสมองที่ดีในการเรียนรู้ และผู้สอนสามารถสร้างเสริมภาวะสุขภาพทางสมองที่ดีให้กับผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้ได้โดยไม่ยาก ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ main concept ต่างๆ ได้อย่างชัดเจนและสามารถเชื่อมโยงไปสู่การสร้างสรรคนวัตกรรมต่อไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องได้มากพอสมควร

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล

สารบัญ

1. บทนำ	1
2. สุขภาพสมองในการเรียนรู้	1
3. Main concept	3
4. แนวทางการสร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน	4
5. บทสรุป	6
บรรณานุกรม	7

สร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน

Brain boosters

1. บทนำ

การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพผู้เรียนจำเป็นต้องมีสุขภาพทางสมองที่ดี (สมองพร้อมที่จะเรียนรู้) ผู้สอนนอกจากจะมีบทบาทในการโค้ชเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพแล้ว ผู้สอนยังมีบทบาทในการสร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียนอีกด้วย

2. สุขภาพสมองในการเรียนรู้

สมองเป็นปัจจัยหลักของการเรียนรู้ทุกเรื่อง หากผู้เรียนมีสุขภาพทางสมองที่ดี มีความพร้อมที่จะคิด มีความพร้อมที่จะเรียนรู้แล้วจะส่งผลให้สามารถเรียนรู้สิ่งต่างได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว สุขภาพทางสมองในการเรียนรู้ หมายถึง การที่สมองของผู้เรียนมีสุขภาพที่เอื้อต่อการคิดและการเรียนรู้ เป็นสภาวะของสมองที่พร้อม

จะรับรู้ข้อมูล คติวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ จากข้อมูลเหล่านั้น

ข้อมูลในที่นี้หมายถึง **สาระสำคัญ** หรือ **main concept** ของการเรียนรู้ ซึ่งมี 10 ประเภท ที่ผู้สอนมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. Main concept

Main concept หรือความคิดรวบยอด คือสาระสำคัญขององค์ความรู้ ทักษะ หรือคุณลักษณะใดๆ ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้และลึกซึ้ง เพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนเชื่อมโยงกับ main concept อื่นๆ และเกิดการเรียนรู้ต่อยอดไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

Main concept สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้ 10 ประเภท ดังนี้

1. **ความคิดรวบยอดที่เป็นลักษณะร่วม (Conjunctive concept)** คือสิ่งที่มีความแตกต่างกันแต่ก็มีลักษณะร่วมที่เหมือนกัน

2. **ความคิดรวบยอดที่เป็นการแยกลักษณะ (Disjunctive concept)** คือการแยกแยะองค์ประกอบของวัสดุ สิ่งของ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ

3. **ความคิดรวบยอดที่เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กัน (Relational concept)** คือคุณลักษณะ คุณค่าที่สัมพันธ์กัน กฎที่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อเข้าใจ concept แล้วจะนำไปสู่การเชื่อมโยงกับสิ่งอื่น

4. **ความคิดรวบยอดที่เป็นเหตุเป็นผลกัน (Logical concept)** คือสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันแบบสาเหตุและผล (Cause and Effect)

5. **ความคิดรวบยอดที่เป็นไปตามธรรมชาติ (Nature concept)** เช่น ธรรมชาติของมนุษย์ สัตว์ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6. **ความคิดรวบยอดที่เป็นรูปธรรม (Concrete concept)** คือสิ่งที่สามารถจับต้องและสังเกตได้ มีความคงเส้นคงวา

7. **ความคิดรวบยอดที่สามารถกำหนดคำจำกัดความ (Defined concept)** คือคำจำกัดความหรือความสัมพันธ์ที่เป็นนามธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานไปสู่การสร้างกฎเกณฑ์

8. **ความคิดรวบยอดที่เป็นข้อมูล ความจริง (Substantive concept)** เช่น ตัวเลขสถิติ ข้อเท็จจริง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

9. **ความคิดรวบยอดที่เป็นคุณค่า (Value concept)**
เช่น ความดี ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา

10. **ความคิดรวบยอดที่เป็นวิธีการ (Methodological concept)** เช่น การคิดคำนวณ การทดลอง การสืบเสาะแสวงหาความรู้

4. แนวทางการสร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน

การสร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน หมายถึง การปฏิบัติ
ตนของผู้สอนที่ส่งผลดีต่อสุขภาพะทางสมองของผู้เรียน มีแนวทาง
เฉพาะที่ผู้สอนสามารถดำเนินการได้ทันที มีดังนี้

1. **สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความรู้สึกลดภัย**
และมีความตื่นเต้นและท้าทายความสามารถของผู้เรียน

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนจากสิ่งที่เข้าใจได้ง่ายไปสู่สิ่งที่ซับซ้อน อย่างค่อยเป็นค่อยไป ไม่ข้ามขั้นตอน

3. ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในการคิดและลงมือปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยความกระตือรือร้น

4. บูรณาการภาระงานหรือการบ้านให้ผู้เรียนสามารถให้ความเอาใจใส่กับการทำภาระงานและการบ้านนั้นอย่างเต็มที่ จะดีกว่าการให้ภาระงานหรือการบ้านในปริมาณที่มากเกินไป แล้วทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นภาระที่ทำให้เสี้อจๆ ไปเท่านั้น

5. ตรวจสอบและติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของผู้เรียนรายบุคคล แล้วปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับระดับความก้าวหน้ารายบุคคล

6. ปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน ให้ผู้เรียนรับรู้ถึงความรักและปรารถนาดีที่ผู้สอนมีให้ แต่ผู้เรียนจะต้องใช้ความมุ่งมั่นพยายามและพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้

5. บทสรุป

สุขภาพที่ดีของสมอง เป็นปัจจัยเบื้องต้นในการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้สอนหมั่นดูแลและสร้างเสริมสุขภาพสมองของผู้เรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติตนเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน เพื่อให้สมองของผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยสติและปัญญา

บรรณานุกรม

Harvard Medical School. (2019). Six steps to cognitive health.
Retrieved November 19, from <https://www.health.harvard.edu/mind-and-mood/six-steps-to-cognitive-health>

ผู้เรียนจำเป็นต้องมีสุขภาพทางสมองที่ดีในการเรียนรู้
และครูสามารถสร้างเสริมสุขภาพทางสมองให้กับผู้เรียน
ผ่านการจัดการเรียนรู้ได้โดยไม่ยาก

